

opgedragen nauwkeurig te letten op de handhaving van de plakكاتen tegen de uitoefening van de roomse leer aldaar. Bij besluit van 26 april was daarover enige twijfel geuit. Op een extract kerkelijke resolutie van 13 juni 1763 met het verzoek om maatregelen te nemen tegen het binnendringen van missionarissen in het gebied van de Compagnie, werd op 17 juni besloten het verbod op toelaten van roomse geestelijken, behalve in gebieden waar ze van oudsher geduld werden, te vernieuwen. De besturen, in het bijzonder in de Westerkwartieren, zal geschreven worden dat ze scherp moeten letten op het binnendringen van zulke geestelijken. [fol. 1905] Dat is geschied en daarmee werd aan de bedoeling van de synode van Noord- en Zuid-Holland voldaan. De omstandigheden hebben ruimschoots aanleiding gegeven om op 13 september 1763 te bepalen dat de gewone jaarlijkse dank- en bededag op 12 oktober zal worden gehouden, maar wegens de droevige omstandigheden is er op voorstel van de gouverneur-generaal op 16 december voor 28 december een verbodsdag²⁶ vastgesteld met de bedoeling dat de hemel zijn straffende hand in zegeningen verandert. Van de predikanten is geëist dat zij in iedere dienst om de genade van de Heer smeken. Gods onverdiende zegeningen in dit jaar moeten aanzetten tot bevordering van het christendom en van de welvaart van het land. [fol. 1906] Onder de predikanten is ds. Wiardus Bernardus Hommes die Portugees spreekt naar Batavia opgeroepen om, naast twee anderen, de twee Portugese kerken te bedienen. Als zijn vervanger te Nagapattinam is ds. Gebhart beroepen, die net uit Nederland was aangekomen. In plaats van de naar Ambon overgeplaatste ds. Wolter Hendrik Tenkinck is ds. Johannes Bernardus Grimmelijs te Banda bevestigd. In plaats van de reeds gerepatrieerde ds. Sijbrandus Columba is als permanent predikant in de Nederduitse gemeente te Batavia de reeds van Ceylon aangekomen ds. Johannes Jacobus Meijer gekozen. Ds. Franciscus Hadorn is als oudste predikant buiten beroep aangewezen om, zonder dat dit gevolgen heeft, bij overlijden of vertrek van collega's in te vallen, omdat hij de gemeente bij ziekte of ander ongerief reeds goed heeft gediend. Het verschil in beloning van een gewoon en een buitengewoon predikant is zo gering, dat men daarvoor geen predikant hoeft aan te houden. [fol. 1907] Daarom is bij het overlijden van ds. Arnoldus Arends geen ander permanent leraar op Onrust aangesteld. Bij besluit van 25 oktober 1763 is vastgesteld dat, zolang er zeven zijn, de dienst daar door één van de Nederduitse predikanten te Batavia wordt waargenomen. Men hoopt dat Heren XVII deze maatregelen goedkeuren. Door de gewezen secretaris van het College van Schepenen Johannes Vos, is bij besluit van 7 juni 1763 f 1646 aan de diaconie gegeven uit insolvente boedels waarop niemand aanspraak heeft gemaakt. Per eind december 1761 was het kapitaal voor de armen f 154.224. Door meer inkomsten dan uitgaven was het per eind december 1762 f 167.494 en met het credit van f 113.513, volgens het besluit van 12 augustus 1763, het bedrag van f 281.007. Wat de hospitalen aangaat is op 20 juni 1763 uit een bericht van raad ordinaris Jeremias van Riemsdijk, als eerste buitenregent van de godshuizen, gebleken dat er geen jongemannen meer zijn die tot chirurgijn moeten worden opgeleid en dat de informator²⁷ Johan George Batenhausen [fol. 1908] wel gemist kan worden. Hij is daarom ontslagen om elders als operchirurgijn te gaan dienen. Op 14 oktober is met betrekking tot het besluit van 16 maart 1762 vastgesteld om alle ongeneeslijke patiënten te laten repatriëren, of desgewenst in het buitenhospitaal te laten verzorgen. Aan vijf soldaten werd het eerste toegestaan, hoewel drie een tekort op hun soldijrekening hadden. Men vond die schade dragelijker dan de soldijen voor die ongeschikte dienaren. Het kapitaal van het leprozenhuis bedroeg per 1 juli 1762 f 107.629,-. Door meer uitgaven dan inkomsten was het per 1 juli 1763 verminderd tot f 103.885. Dit blijkt uit het besluit van 9 augustus. De lutherse gemeente zat in het afgelopen jaar door het overlijden van ds. Henricus Hollenhagen zonder dominee. Jan Hendrik Lopke, die als soldaat uit Nederland was gekomen, hield in het begin van het jaar tot genoegen

26 Verbodsdag, dag voor de eredienst, waarop geen werk mag worden verricht.

27 Informator, leraar, instructeur.